56e jaar — Nr 25 | Dit nummer bestaat uit 8 bladzijden. | Zaterdag, 27 Februari 1909.

Men schrijft in te Tongeren bij V. COLLÉE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, Groote Markt, te Tongeren.

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement:
Drie maal per week : 6 fr. per jaar.
Twee » 5 »
Een » 4 »
Een blad afzonderlijk 10 centiemen.
De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.
Aankondigingen : 15 centiemen per drukregel.
Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad 1 frank den drukregel.

CONCORDIA. Groote Volksvertooning TONGEREN.
gegeven door de Tooneelafdeeling « Ster der Toekomst », **zondag 28 februari, om half vijf.**
WALTER VAN HELDEREN, geschiedkundig drama. — DE TWEE BANGCHIETE, Teungersche Kleucht.
Prijzen der plaatsen : Voorbehoudenene plaats, 1 frank ; eerste, 50 centiemen ; tweede, 25 centiemen.

EERSTE BLAD

TONGEREN, DEN 27 FEBRUARI 1909

Kerkarmoede in Frankrijk.

In de Fransche briefwisseling van de GERMANIA werd uitgeweid over de armoede, waaraan de Katholieke Kerk in Frankrijk op het oogenblik ten prooi is. Door scheppung van de begrooting van eeredienst verloor de Kerk jaarlijks 39 miljoen frank, terwijl het kapitaal, dat door de onteigening der kerkelijke goederen verloren ging, op twee miljard geschat wordt. Om de kerkelijke inkomsten derhalve op het vroegere peil te houden, zouden de Katholieken jaarlijksvrijwillig 75 miljoen moeten bijdragen. En dat in een tijd, dat de Katholieken zooveel voor de lagere scholen die niet langer door de religieuzen bekostigd worden, als voor hooger onderwijs, dat door de vollmaking en uitbreiding der Katholieke Universiteiten veel grooter financieele offers vraagt, reeds zooveel op te brengen hebben.

Het treurigste van Iles is, dat de eeredienstpenning, de vrijwillige bijdragen van den eeredienst, in 1908 nog minder opgebracht heeft dan in 1907, en dat al hoewel de inrichting van den eeredienstpenning thans heel wat meer vertakkingen heeft in den lande dan vroeger.

Hoewel de levensbehoeften van de Fransche geestelijkheid, zegt het blad, weergaloos gering en sober zijn, heeft zij toch in het algemeen geen menschelijk bestaan. Niet in alle bisdommen is het zoo, maar toch in zeer vele en zelfs in het rijke Parijs wordt bittere armoede geleden, zoodat men genoodzaakt is geworden om b. v. het begrafenistarief, dat men verlaagd had, wederom hooger te stellen.

Tot overmaat van ramp, is door een beslissing van den Minister van Justitie aan de kerkelijke kassen de last toegewezen om te zorgen voor het onderhoud en het herstel der kerkelijke gebouwen, wat vroeger veelal door de gemeente geschiedde.

Hierbij komt nog — de GERMANIA heeft in een vroegere briefwisseling hierop reeds nadrukkelijk gewezen — dat de kosten van de priesterlijke opleiding zeer gestegen zijn voor de Kerk. Niet alleen werden de Seminaries geroofd maar ook de beurzen, waarop verre weg het grootste gedeelte der toekomende priesters studeerden, zijn door den Staat ingepalmd. Men begrijpt eerst recht de noodlottige gevolgen van dezen schandelijken roof, wanneer men bedenkt, dat — het is een op zich zelf overigens betreurenswaardig feit — de priesters in het algemeen voortkwamen uit de minder gegoede en zelfs beloeftige klassen.

Deze zijn thans eenerzijds niet meer in staat om hare zonen te laten studeeren en anderzijds zien de ouders, die niet door loutere bovennaturlijke beweegredenen gedreven worden, er erg tegen op, hunne kinderen te laten opleiden voor eene betrekking, welke, menschelijkerwijze gesproken, niets dan gebrek en armoede in het verschiet stelt. Een van de meest betekenlijke verschijnselen, welke voor de toekomst van de Katholieke Kerk in Frankrijk het ergste doen vreezen, is dan ook het afnemen van de priesterlijke roepingen. Het getal der studenten i. op de Klein-Seminaries vooral zóózeer gedaald, dat binnen korten of langeren tijd het gevaar aan Katholieke priesters zien in hooge mate zal doen gevoelen.

De Congostaat.

Uit eene voordracht van den Eerw. Pater Kemis, missionaris in Congoland, knippen wij de volgende bijzonderheden :

Hij begon met den machtigen Congostroom te beschrijven, die drie uren breed is aan de monding, en op eene verte van 4 uren in de zee nog zijn geelachtig water met het zoutwater niet vermengd heeft.

De palmboom van onze kolonie is van groote waarde ; soms 20 tot 25 meters hoog, kan hij tot 140 kroosten opbrengen ; ze zijn voedzaam en een waardevol handelsartikel ; men maakt er palmolie en reukzeep van ; door snijdingen in de stam bekomt men wijn.

De overgroote wouden kunnen zeer vruchtgevend worden, als de Belgische Staat er vervoerwegen zal aangelegd hebben, maar voor het oogenblik is de uitbating nog onmogelijk.

Ieder menschenras in het zwarte land heeft zijne eigene kenteekens van natuurswege of door toevoeging. Niettegenstaande die insnijdingen op het levend vleesch zeer pijnlijk zijn, zoeken die arme heidenen er toch niet willen van berooid blijven.

De eerw. voordrachtgever beschreef kortbondig de hutten der negers, waarin de geiten welkom zijn, maar de varkens niet. De dorpen worden bestuurd door eenen hoofdman, bijgestaan door den raad van ouderlingen. De kinderen worden eene ongelukkige erfenis verkocht.

Bij den dood eens hoofdmans wordt door de gansche bevolking veel lawaai gemaakt ; hij wordt... gebroken, in een kleinen kistje begraven, terwijl de talrijke muziekzingt en springt als om strijd. Daarna verruist het gansche dorp.

De Congoleezen hebben kiekens, varkens, geiten en schapen. Hun voedsel bestaat vooral uit bananen, aardappelen, grasruppels en riviervisch.

De negers varen zeer snel op boomstammen in hunne rivieren. Zij maken jacht op olifanten, buffels, antilopen, wilde varkens, slangen, mieren.

Onze zwarte landgenooten liggen liever dan te werken, zijn welsprekend in pleitrolsen en vertellingen. De vrouwen moeten arbeiden, de mannen vinden zulks beneden hunne waardigheid.

De eigendom bestaat in Congo in dien zin dat ieder bewoner er grond neemt, waar hij wil, en behoudt zoodang er zon ler meesten eenige opbrengst mogelijk is.

De hutte is er in het droog jaargetijde bijna onuitstaanbaar ; maar 22° kelsius mag er koud heeten.

Over den onderdom en de bereiding tot het huwelijk heeft de overige zendeling veel aardige gebruiken doen kennen, die meer dan eens de lachtspieren der toehoorders in beweging brachten.

De vrouw wordt gekocht ; de verkooper is zelfs verplicht, bij haar overlijden, eene 2e, sommeene 3e, aan den bedrukten echtgenoot te bezorgen, waarmee deze meest tevreden zijn.

De goddienst der Congeleezen gelijkt een weinig aan den der katholieken. Zij kennen een oppperwezen, doch hebben nog talrijke afgoden. Zij geloven aan het bestaan der ziel, die, na het overlijden van het lichaam, in de schatkamer van den hoofdman, in een boom of in bosschen zou gaan wonen.

De eerw. pater Kemis legde nog uit hoe de geloofsleeringen het aanleggen om zielen voor God te winnen. Hij was als begeesterd bij het overzicht van den rijken oogst, dien zijne broeders in Christus in de laatste jaren hebben geoesten.

Gemeenteraad van Tongeren

Zitting van woensdag 24 februari 1909.

Tegenwoordig : MM. MEYERS, burgemeester, DELTENRE en MODAVE, schepenen ; DECKERS, JACQUES, SCHARTZEN, VAN ORMELINGEN, VOSCKEN en ZARGERS, leden.

M. Neven, bij afwezigheid der zitting bij te wonen, had M. den burgemeester verzocht dezelve uit te stellen tot zaterdag, ofschoon zij verleden week eenparigheid was vastgesteld op vandaag. Daar M. de Gouverneur reeds mededeeling van de begrooting gevraagd heeft, en gezien de dringende voorwerpen die op de dagordestaan, heeft het collige besloten de beslissing van verleden week staande te houden. De raad zal vandaag de dagorde afmaandelen en daarna de bespreking der begrooting beginnen ; zaterdag zal hij opnieuw bijeen komen om deze bespreking voort te zetten. De protestatie welke M. Neven tegen deze beslissing van het college inroept, heeft dus geen reden van bestaan, daar hij zaterdag a.s. al de opmerkingen zal kunnen maken welke hij voornemens was vandaag te doen.

Het gemeentebestuur van Vliermael laat weten dat het niet zal tusschenkomen in de sinistrekosten der lijn Tongeren-Eygenbilzen.

M. MODAVE zegt dat de stad Tongeren deze tusschenkomst zou moeten op zich nemen.

Tot eene volgende zitting ze zouden.

In de laatste zitting, had M. Jaques den wensch uitgedrukt dat het Weldadigheidsbureel zij ne tusschenkomst zou verleenen aan de maatschappijen van onderlingen bijstand.

Te dien einde geeft M. de BURGEMEESTER lezing van een uittreksel uit het proces-verbaal der zitting, van den raad, van 29 november 1901. Daaruit blijkt, dat het Weldadigheidsbureel in zijne begrooting eene som van 200 fr. geschreven had om toelagen te verleenen aan de maatschappijen van Voorzienigheid. De liberale leden van den raad, M. Jaques enin begrepen, stemden tegen deze inschrijving, en weigerden om die reden de begrooting in kwestie goed te keuren. De bestanige deputatie, van haren kant, gezien er niet op verschillende omzendbriven van de Hedadigheidsgestichten verlangen dat men tusschenkomst te verleenen aan de maatschappijen van Voorzienigheid, schrapte deen fabelen post weg uit de begrooting.

In tegenwoordigheid van deze beslissing, denkt M. de Burgemeester dat het aanvoeding is nog op deze kwestie terug te komen.

De raad gaat over tot de dagorde :

Electriciteitfabriek. — Aankoop van eenen voltmeter.

De raad, het advies van M. Gillon gehoord hebbende, beslist eenen voltmeter te koopen die een bestendig kontrool over de electriteitfabriek zal toelaten. Deze voltmeter zal 418 fr. kosten. — Goedgekeurd.

2. Voorloopige aanneming der installatie van het electrieksfabriek en der electrieke verlichting. Lees van den Ingenieur-aanlegger. — Betalingen. — Verslag van M. Gillon.

Daar M. Siemens de voorbehoudingen aanneemt door M. Gillon in zijn verslag opgegeven, keurt de raad de voorloopige aanneming goed.

M. Jacques vraagt of wij, drie maanden na de voorloopige aanneming, de 4/10 te betalen zullen hebben, indien de veranderingen, door M. Gillon aangewezen niet gemaakt zijn.

M. VAN ORMELINGEN antwoordt dat M. Gillon verzekert dat het overblijvend is 1/10 ten volle voldoende is om deze veranderingen te betalen. Wij kunnen ook nog de definitieve aanneming weigeren.

3. Installatie der electrieke verlichting in de woning van den Heer prefect van het Atheneum.

De noodige stukken zijn nog niet aan den raad toegekomen

4. Verkoop van een perceel land buiten Mooreport.

Na eene gelachtenwisseling tusschen MM. den Burgemeester, Modave, Voucken, Van Ormelingen en Schuetten, beslist de raad dit stuk land uit ter hand te verkoopen, en stelt den prijs op fr. 1.50 den vierkant-meter voor het eerste gedeelte en fr. 1 den vierkanten meter voor het tweede gedeelte.

5. Gemeentebegrooting voor 1909.

De raad gaat over tot de bespreking der begrooting. Het meeneadel der artikelen wordt zooder opmerking aangenomen.

Eene bespreking heeft plaats op de kwestie der standrechten op de marsten. Verschillende leden raden eene andere maatregel aan voor het ontvangen dezer rechten, bijvoorbeeld bij wijze van aanbesteding.

M. de BURGEMEESTER denkt dat de adjudicaris zal trachten zooveel profijt mogelijk te maken, en dit ten nadeele der stad.

M. MODAVE zegt dat het schoonste zou zijn de standrechten te kunnen afschaffen. In afwachting zouden de ontvangsten die thans gedaan worden aan de poorten der stad, moeten geschieden in de nabijheid der markten, doch dat stelsel zou samenscholingen kunnen veroorzaken. Er zijn stadspoorten waar bijna geen beesten doorkomen, tot onze makten bestemd, en de persoon belast met de ontvangst, trekt meer vergoeding van de stad dan dat hij intrekt van het marktgeld. Men zou deze kwestie in commissie kunnen onderzoeken.

De beer Policiecommissaris vraagt eene jaarlijksche vergelding van 500 fr. voor vuur en licht.

M. de BURGEMEESTER zegt dat de stad enkel vuur en licht moet verschaffen aan den hoofdonderwijzer, de hoofdonderwijzeres en den heer prefect van het Atheneum. Noch de secretaris, noch de ontvanger, noch de andere gemeenteambtenaren genieten deze gunst of genieten te dien einde eene vergoeding.

Dit voorwerp, met verschillende andere, wordt voorbehouden voor de zitting van vandaag zaterdag, waarin de bespreking der begrooting voortgezet zal worden.

BUITENLAND.

Nederland. — EEN AANSLAG. — Te Bargermeer, gemeente Emmen, heeft eene ernstige aanranding plaats gehad. De wedUwe Koetsier, die met brood ventte, is daar met zene gapende wond in het voorhoofd gevonden, zoodat haar toestand hopeloos is. De dader is de 20 jarige F. W. Melchert, uit Borger-Compascuum, die reeds bekend heeft en naar de gevangenis te Assen is overgebracht. Hij is een berucht kerel, die reeds 3 1/2 jaar in een opvoedingsgesticht en bijna 2 jaar in de gevangenis doorbracht.

— DOODGEREDEN. — De portier der statie van 's Hertogenbosch, Vandepas, werd maandag verrast door een trein. De ongelukkige werd beide beenen afgereden en vreesijk vermiekt ; de dood was oogenblikkelijk. Het slachtoffer was gehuwd en vader van vier kinderen.

Frankrijk. — EENE FORTUIN DOOR DE RATTEN VERSLONDEN. — In de rue Saint-Yves, te Senlis, woont de gravin de la Pommière, volgens men vertelt, eene dochter van Napoleon III. Sinds twee dagen hadden de geburen de gravin niet meer gezien, en, ongerust, verwittigden zij de policie. Twee agenten drongen in huis en vonden de gravin nog levend op haar bed liggen. Toen de agenten de kamerdeur openden sprong een heel regiment ratten en muizen dooreen. Op den vloer lagen een aantal bankbriefjes, half opgevreten door de ratten. Die beestjes hadden zoo maar op zijn minst 150,000 frank verslonden

— DIEFSTAL IN DEN TREIN. — Een Italiaan, die van Menton naar Monte Carlo reed, werd in den trein eensklaps door eene onbedwingbare slaapzucht overvallen. Toen hij den volgenden dag in het policiebureel van Monte-Carlo wakker werd, vernam hij dat twee lijn gekleede spitsboeven, die reeds vroeger in de afdeeling 1e klas hadden gezeten, hem met chloroform hadden verdoofd en dan bestolen. Eene som van 1500 lire en voor 2000 fr. juweelen hadden zij hem ontroofd.

— DRIE HONDERD DUIZEND FRANK JUWEELEN VERDUISTERD. — Ingevolge de talrijke ingekomen slachten van Parijzer handelaars, heeft de heer onderzoeksrechter Bordeaux een aanhoudingsmandaat uitgevaardigd tegen zekere Amelie Marchetti, die meerdere dagen verschiedene dagen vruchteloos opzoekt, en die voor meer dan 300,000 frank aan juweelen en edelgesteenten zou verduisterd hebben.

—DOODGEMIESD — Een lid der bemanning van een vischbootwachter was 's nachts moeten opstaan, om aan eene natuurlijke behoefte te voldoen ; hij had den tijd niet eenig warm kleedingstuk over te slaan en vatte kou. Eensklaps begon hij zoo geweldig te niezen dat er geen ophouden aan was ; hij gleed ten slotte uit op het berijmde dek en viel in de Loire, vooraleer men hem kon ter hulp komen.

— BRAND IN EENEN SCHOUWBURG. — Woensdag avond rond half tien is er in den schouwburg « des Célestins » te Lyon, brand ontstaan in eene artistenloge, op de tweede verdieping, brand die zich snel aan eene nevensliggende loge meedeelde. Er was spoedig hulp ter plaatse en weldra was men den brand meester. Maar rond half elf barste het vuur opnieuw uiten dan vreesde men dat het dak vlam zou vatten. Na eenigen tijd werken gelukten men er in het vuur te bemeesteren. Men heeft eene paniek in den schouwburg kunnen verhinderen en de vertooning is voortgezet. Enkel de twee loges zijn verruield.

— LEVEND VERBRAND. — Mej Pascalin, eene Parijsche tooneelspeelster, is gisteren het slachtoffer geworden van een vreeselijk ongeluk. Zij liet zich door M. Gilly in hare keuken coiffeeren, terwijl zij met eene vriendin aan 't praten was. De coiffeur wasohte hare haren met een of ander uittreksel, toen eensklaps eenige droppels op het fornuis spatten. Eene booge vlam sloeg op en stak de kleeren en het haar van Mej. Pasbalin, benevens de kleeren van den coiffeur in brand, zoodat beiden in een oogwenk door vlammen omringd waren.

De vriendin. Mej Dermy, werd erg aan handen en armen verbrand, door ze te willen helpen. Buren snelden toe die spoedig de vlammen doofden. Maar beiden waren vreeselijk verbrand. Heel het hoofd, de hals en de schouders van de artiste waren nog slechts een enkele vreeselijke wonde. De geneesheeren, die haar verzorgen, verwachten elk oogenblik haar afsterven.

— BINNA LEVEND GEKIST. — Op 't oogenblik dat men zich te Fréjus gereed maakte om Mev. Cristin te kisten, zette zij zich eensklaps recht in haar bed en vroeg te drinken. De aanwezigen waren erg geschrikt. De vrouw is 80 jaar.

Duitschland. — WOLVEN. — Uit Neuwied komt het bericht, dat de koude en wellicht ook de overstroomingen, roofdieren naar de bosschen van het Westerwoud hebben gedreven, die algemeen voor wolven worden gehouden. Een Förster uit Altwied zag ze jagen achter het wild ; houthakkers uit Hardet hebben ze eveneens gezien, en een molenaar verzekert dat zijne honden bang werden, zijn paard er voor verschrikten en dat hij ze 's nachts hoords huilen In de bosschen werden overblijfsels van eene dozijn reeen gevonden, die gedood waren ; bij sommigen was de kop van de romp geeten. Maar anderen beweren, dat het geen wolven kunnen zijn ; noch gang, noch uiterlijk, noch gewoonten zijn die van wolven. Het is gebleken dat de roofdieren op begraafplaatsen hebbe geweest zijn en lijken hebben opgegraven. Tegen de wolfsnatuur spreekt het schorre blaffen op de jacht, en het rondloopen op klaarlichten dag.

Ten einde de bevolking gerust te stellen en het wild te beschermen, is een groote drijfjacht ingericht, waarbij over ruim 1000 hectaren gejaagd werd. Maar van de wolven was geen spoor te vinden, en zeert zijn zij er ook niet meer gezien. Wellicht zijn zij naar andere streken gevlucht.

— FAMILIEDRAMA — Te Klein Hartendorf stierf dezer dagen de 42 jarige zoon van den molenaar Kempter. De bewoners van het dorp hadden den gestorvene sedert jaren niet meer gezien. De vrouw, die hem moest lijken, liet den dorpsgeneesheer roepen, om de oorzaak van de dood vast te stellen. De dokter, die reeds eenige jaren in het dorp woont, wist niet eens dat de oude Kempter dezen zoon had. Hij gaf de zaak aan, daar hij den doode tot een geraamte afgemagerd vond, zoodat hij nog slechts 42 pond woog. Het lijk is door het gerecht in beslag genomen en de 72 jarige vader van den doode is aangehouden. Het gerechtelijk onderzoek zal uitwijzen, of men met eene misdaad te doen heeft.

— WAAR NU ? — De toestellen van het observatorium te Darmstad hebben dinsdag morgend, om 10 u. 32, eene aardbeving vastgesteld, die 8 minuten duurde en moet plaats gehad hebben op 3000 kilometers afstand, in de richting van het Zuid-Westen.

— HONDENVLEESCH — Uit eene statistiek, medegedeeld door het keizerlijk ambt van Berlijn, blijkt dat in 1908, de gezondheidsdienst 6805 honden heeft onderzocht, bestemd voor het verbruik In dat getal komt Saksen voor met 3682 geslachte honden, vooral in de districten Chemnitz en Leipzig. In Pruisen zijn het de districten Breslau, Oppeln, Liegnitz en Erfurt, waar het meest honden werden geslacht.

Te Berijn zelf werd slecht één hond door den veearts ond rzocht. De meeste honden worden geslacht in December, Januari en Februari.

De officieele statistiek slaat natuurlijk enkel op de honden. in den gezondheidsdienst aangegeven. Maar de honden, geslacht zonder toezicht, worden op meer dan 10,000 geschat.

Rusland. — DE SNEEUWSTORM. — Tusschen Rostow en Kieuw zijn verscheidene treinen onder de sneeuw bedolven ; tien reizigers zijn van de koude gestorven. Ploegen redders zijn naar de Steppen gezonden. Er zijn daar reeds meer dan vijf honderd slachtoffers van de koude.

De sneeuwstorm, die zondag in hevigheid afnam, heeft maandag met nieuw geweld hernomen, zoodat de opruiming van de sneeuw, die de spoorwegen belemmert, schier nutteloos blijft.

— EENE BOM. — Een knaap heeft maandag op een vuilnishoop, op den koer van het huis, waar de heer Komiakoff, voorzitter der Doema, eene kamer huurt, eene gevaarlijke bom gevonden. Lang buiten was de bom voorzien van kopspijkers om de ontploffing te vergemakkelijken. Men denkt dat deze bom bestemd was voor zekere personen, die den heer Komiakoff kwamen bezoeken.

— NAAR HET KLOOSTER. — Zuit St-Petersburg wordt gemeld aan *Daily Mail* : grootvorst Dimitri Constantinovitch heeft besloten in het klooster te treden.

— CINEMA VERBRAND. — Tijdens eene paniek ontstaan door eenen cinemabrand in de Alhambra te Toula, zijn dertien personen verpletterd en dertig gekwetst.

BINNENLAND.

ANTIQUITEITEN, EXPERTIESEN, aankoop. Koopt insgelijks oude pianos clavecijns van de laatste eeuw.
Cesar ZONDERVAN, de Lignestraat, 60, Brussel

LUIK. — EEN BLOEDIG TOONEEL OP DE MAGHINPLAATS. — Woensdag morgen, begaf zich de genaamde Jozef-Hendrik Beaupain, woonachtig ten huize n° 8, der Beaugeardstraat, naar de koolmijn « Belle Vue », te Herstal, om er zijn werk te hervatten. Hij was vergezeld van twee andere koolgravers derzelfde straat, Paul Genot en Jan Van Mol. Onderweg ledigden zij eenige glaasjes brandewijn, en, tegenover de koolmijn gekomen, besloten zij niet te gaan werken. Daarna bezochten zij nogmaals verscheidene kroegen. Tegenover de Kanongieterij, ontmoetten zij eenen anderen makker, Lambert Balbour, woonachtig op de St-Leonardskaai. Zij namen hem mede naar Beaupain's woning, waar zij zich verkleedden. Na een trekorgel ontleend en in eene naburige kroeg eenen liter brandewijn gehaald te hebben, trokken zij stadswaarts.

Op de Maghinplaats gekomen, begonnen zij te dansen en te schreeuwen. Een policieagent, M. Leclercq, wilde het schandaal doen ophouden, doch de kerels zonden tegen hem op. Beaupain bracht hem eenen geweldigen schop toe tegen de rechterkuie ; de anderen gaven hem een goed pak slagen. De agent trok alsdan zijnen sabel, doch de aanwezigen kwamen toen eriusschen, en grepen het wapen vast. Op dat oogenblik kwam een agent, M. Gillot, zijnen collega ter hulp, en wierp Beaupain ten gronde. Maar deze richtte zich weder op, en sprong nogmaals op Leclercq toe, die zijnen sabel trachtte te ontrukken aan de personen, die hem vasthielden. Zij lieten dan het wapen los, waarvan de punt in Beaupain's borst drong, tot op eene diepte van 4 centimeter, met het gevolg dat de dood oogenblikkelijk was. Middelerwijl waren andere agenten der 5e afdeeling toegesneld ; zij hielden de drie andere baldadigers gevangen, terwijl men 't lijk van het slachtoffer naar het Duidstraat overbracht.

DE BOKKENRIJDERS in het Luikerland.

10e vervolg.

De schout vroeg alsdan dat men den plichtige zou op de pijnbank zetten. Het hof, na den raad gevraagd te hebben van den rechtsgeleerde Vanderborcht van Maeseyck, verroorde de eiseres kem tot eene pijniging van drie uren, gedurende deselke hij zou ondervraagd worden over al de feiten, volgens de artikelen door den schout opgemaakt (19e Mei 1794).

Den 22e Mei, ondervroegen hem de rechters op nieuw en spoorden hem aan de waarheid te bekennen. Hij bleef hardnekkig loochenen. In tegenwoordigheid gesteld van den beul en zijne werktuigen, en op het punt van op de pijnbank geplaatst te worden, kreeg hij schrik en bij deed de volgende bekentenissen :

Hij heeft eenen brandbrief geschreven naar Mathijs Immelen, rond den 2e Juni 1790, waardoor deze gedwongen werd eene som van twintig kronen op de Royer Houw te leggen ; aan deze daad hebben deel genomen : Jan M., Hendrik P., Jan Sm., gehalsrechten, even als Jan B., Jacobus J., alias Knops, Gerard M., Jacobus L., Jenije Ph., Mathias St., van Neer-Oeteren, Pieter H., alias Kops, Pieter P., Antoon M., zoon van Gerardus, Elisabeth M., dochter van Gerardus, Leonardus L., alias Monsen, Jan Br., Gaspar-Jacobus B., Thijs, de smid, Martinus H., dias Geuiden, Jentje R., Servaas H., Pieter R., alias Cassis, Jacobus Pr., Bartholomeus V., van Opeteren, Francis B., zoon van H., op Scheen. Het ontwerp van deze brandbrief, even als dat van vier of vijf ander, werd opgemaakt in het huis van Gerardus M., in tegenwoordigheid der voorgenoemden. De betichte heeft zelf twee dezer brieven geschreven en gelegd, waarin de som van twintig kronen geeischt wordt. Jacobus J., is twee maal het geld gaan halen, eene som van twintig guiden ; de betichte heeft voor zijn deel anderhalve kroon gehad. De derde brief werd geschreven door Gerardus M., en gelegd door Thijs, den smid, die ook het geld is gaan halen op de Royer Houw, wederom zeventig guiden, waarvan de betichte vijftien guiden mag zich toeeigenen. Vierde brief werd geschreven naar Mathijs Immelen door Antoon M., en gelegd door Martinus H., ; in dezen brief werd twintig patakens geeischt. Jentje R., en Pieter H., zijn naar de Royer Houw gegaan, om het geld te nemen, maar zij hebben niets gevonden. Een vijfde brief werd geschreven door Jan Br., alias Gijsen en gelegd door Pieter P., en Lambertus V., ; daarin werd vijftig guiden geeischt ; Antoon H., is naar de Royer Houw gegaan, maar hij heeft geen geld gevonden. Een zesde brief werd gestuurd aan de vorige, naar Mathijs Immel ; hij werd geschreven door Leonardus L., en gelegd door Thijs, den smid, en er was eene som in geeischt van achtien patakens ; de betichte begaf zich naar de Royer Houw om het geld te nemen, maar hij werd terug gejaagd met geweerschoten door de wachters.

Al de voornoemden hebben meegedaan en het geld onder elkander verdeeld in het huis van Gerardus M., te Op-Oeteren, waar zij 's nachts vergaderden.

Antoon Kretskens, de betichte, heeft eenen brandbrief geschreven naar Pieter Thijsmans, te Op-Oeteren, waarin hij dertig kronen vroeg ; dat werd beraamd des nachts, in 1790, ten huize van Gerardus M., tusschen Jacobus J., Gerard M., Antoon M., Gaspar-Jacob B., Leonardus L., Pieter H., Jan Br., en Thijs, den smid, die den brief legde ; Jan Br., begaf zich naar het Nijsoetpad, om het geld te nemen, maar hij heeft niets gevonden. Een andere brief werd naar Pieter Thijsmans geschreven, door Martinus H., die twintig patakens eischte ; het antwoord werd gemaakt in het zelfde huis, rond Pasken van 1790, door den betichte, Jentje B., Pieter H., Pieter P., Leonardus L., Gerardus M., en Antoon M., ; de brief werd gelegd door Thijs, den smid, tusschen de pastorij en het huis Nijs ; Pieter R., was gegaan om het geld te halen, doch hij heeft er geen gevonden, en andere, er stonden mannen op wacht. Een zesde brief werd ook rond Pasksteren 1790 geschreven door Gaspar-Jacob B., en gelegd door Martinus H., aan het huis Leonardus Brouers te Dorpeouder-Op-Oeteren ; er werden dertig kronen geeischt ; hier hebben aan meegedaan : de betichte, Gerardus M., Pieter H., Servaas H., Jan R., Pieter P., Thijs de smid, Leonardus L., en Martinus H., Jan R., werd beurt van het geld te gaan halen, maar hij vond er geen.

Een dieftal op de Schuts te Op-Oeteren, bij Jacob Lijsen, werd ten huize van Gerardus M., beraamd door den betichte, Gerardus M., Antoon M., Jacob J., Jan Br., Martinus H., Lambertus V., Jan M., Hendrik P., Hubertus V., Jan Sm., Jan F., Pieter P., Jan R., Pieter C., Mathias F., Pieter C., Frans B., en Jacob Vr., ; zij begaven zich des nachts rond Allerheiligen naar het huis van Jacob Lijsen ; Gerard M., en zijn zoon Antoon zijn er tegebroken en hebben er geld, kleederen en linnaad gestolen ; iedere aanhanger kreeg vijf schellingen voor zijn deel.

Antoon Kretskens bekent dat hij, over vier of vijf jaar, door eed vermaakt heeft aan God en aan de Heilige Maagd en dat hij zich gegeven heeft aan den duivel ; die eed werd gedaan voor Gerardus M.

De zelfde eed werd nog afgelegd door M., door Gaspar-Jacob B., Leonardus L., Martinus H., Jenije R., en Pieter P., ; Jan Br., en Thijs de smid, waren er aanwezig, maar de gevangene weet niet of zij den eed gedaan hebben.

Een diefstal werd begaan over wat meer dan drie jaar, bij Jan Schruyers, op den Ouden-Molen, te Asch ; de dieven, ten getalle van veertig, hebben de heden van het huis gehouden en gekneveld, dan hebben zij meer dan twee duizend guilden gestolen, kleederen en linnaad, de betichte, die van de bende was, he ft 24 guilden voor zijn aandeel gehad.

De zelfde bende heeft nog eenen diefstal gepleegd, op de zelfde wijze, bij Lambrichts over de Maas, op Dandelsweert ; dat was acht of negen maanden geleden ; Kretskens kreeg veertien gulden voor zijn aandeel.

's Anderdaags, 23e Mei 1794, gaven de rechters lezing van de gegevene getuigenis en vroegen of de betichte alles staande hield. Hij antwoordde erg, *ha van ijzer en banden*, dat hij niets anders gezegd had dan de waarheid.

De Schout vroeg dan zijne veroordeeling.

Het gerechtshof, na advies van twee rechtsgeleerden, Vanderborcht en Gelders van Maeseyck, veroordeelde, den 24e Mei, Antoon M., alias Kretskens, om opgehangen te worden.

Den 28e Mei, sprak hij zijne biecht en hij ontving de Heilige Communie. Nog eens ondervraagd door den rechter, verklaarde hij onder eed niets anders dan de waarheid gezegd te hebben. De strafuitvoering had dienzelfden dag plaats.

Een Jood van Grevenbicht, Abraham Mozes genaamd, werd beticht van medeplichtigheid in den diefstal gepleegd in den herfst van 1787, bij Briers te Stockem, even als in den diefstal, die plaats had in den Vasten van 1786, bij Laurens Bogaers (Braekers) te Bree.

Clerx, drossaard van het baluwschap van Stockem, vond dat die beschuldigingen gegrond waren en hij vroeg aan het hof van Bree een aanhoudingsdecreet. Zoodra het bot dat vergund had, deed hij Abraham Mozes aanhouden. Zulks geschiedde in Juni 1790. Dan maakte hij de artikelen op waarover de betichte zou ondervraagd worden. Het hof keurde ze goed en ondervroeg tweemaal den betichte, den 15e en den 16e Juni 1790.

Volgens zijne antwoorden was de jood Abraham Mozes een en dertig jaar ; hij oefende het bedrijf uit van slachter en rondtrekker ; hij bewoerde niet meegedaan te hebben aan de diefstallen bij Briers, te Stockem en bij Laurens Bogaers, te Bree.

Daar Abraham Mozes dus alles loochende, vroeg de drossaard dat men hem zou lezing geven van de verklaringen door vier medeplichtigen gedaan en hem daarna antwoord vragen. Den 16e Juni 1790, in den namiddag, werd dat bevel door het hof gegeven. Dit bestond uit de s hepenen Goumans, Streignart en Smeyers. Na de verschillende artikelen en de antwoorden vroeger er op gegeven gelezen te hebben, stelde men den Jood de vraag of hij volharde in zijne loochening ; hij antwoordde dat hij er in volhardde. Men vroeg hem vervolgens of hij Arnold Van de W., gekend had en dezen iets te verwijten had. Hij antwoordde dat hij hem gekend had en hem niets had te verwijten ; maar, voegde hij er bij, wijl het door hem is dat ik beschuldigd word, kan het geen goede vriend van mij zijn. Het hof las hem dan de getuigenis voor tegen hem afgelegd door Arnold Van de W., getuigenis door eed bevestigd en bernieuwd onmiddellijk voor de strafuitvoering. De Jood antwoordde dat die getuigenis valsch was. Hij gaf het zelfde antwoord, na de getuigenissen gehoord te hebben van Frederik Sch., Jan G., en Jan de V., waar men hem lezing van gaf.

De drossaard vroeg dan aan het hof van het bevel te geven hem op de pijnbank te brengen en bood de artikelen aan, waarover het onderzoek zou plaats hebben. Het hof gaf dat bevel en keurde de artikels goed.

Doch, ter oorzake der politieke beroerten, kon de drossaard den beul niet naar Bree doen komen, om tot de pijniging over te gaan, en deze werd uitgesteld.

België stond onder het beheer van Oostenrijk. Keizer Joseph II had zich den haat des volks op den hals getrokken door het afschaffen der volksfeesten, der processiën, der bedevaarten, der broederschappen, der bisschoppelijke seminarien, met de plechtigheden van den godsdienst, de kerkzangen, enz., zelf te willen regelen. Deze hervormingen kwetsten schier iedereen en brachten de gemoederen in gisting. Verscheidene uitwykelingen vereenigden zich te Breda, vormden daar een Comiteit, onder het bestuur van Van der Noot, en richtten welhaast een legerkorps in van 3000 vrijwilligers. Het bevel werd gegeven aan kolonel Van der Mersch. Deze verslog de Keizerlijken, die wel 25000 man sterk waren, te Turnhout. De afgevaardigden der provincien, te Brussel vergaderd, verklaarden de troonvervalling van Joseph II en de onafhankelijkheid der *Vereenigde Belgische Staten*.

(Wordt voortgezet.)